

Nr 92.

Av herr **Andersson** i Dunker m. fl., *angående anordnande av konsulentverksamhet för jordbrukskooperationen.*

Den åsikten börjar göra sig gällande inom vida lager av den jordbruks-
idkande befolkningen, att de åtgärder, som av statsmakterna vidtagits till
höjande av jordbrukets produktion, kräva komplettering i vissa avseenden
för att den ökade produktionen skall finna en för jordbruket lönande av-
sättning.

Det är exempelvis relativt väl sört för rent teknisk information, en om-
fattande verksamhet bedrivs i syfte att möjliggöra för lantbrukarna att
hålla sig underrättade om nya rön, som kunna bidra till höjande av
jordens avkastningsförmåga och därmed åstadkomma större produktmassa,
möjligen även i gynnsamma fall större nettoavkastningsvärde. Däremot
har litet eller intet åtgjorts för att underlätta avsättningen av jordbruks-
produkter, och följderna har blivit, att avsättningsförhållandena alls icke be-
finna sig i ett skick, som motsvarar produktionskapaciteten. Det kan visser-
ligen invändas, att avsättningsfrågan och därmed likartade jordbruksekon-
omiska problem böra vara jordbrukarnas privata angelägenheter, men det
ligger i öppen dag, att särskilt stora svårigheter härvidlag möta på grund
av den ur övriga synpunkter synnerligen lyckliga uppdelningen av vår
jordbruksjord på hundratusentals ägare och brukare.

I nära samband med strävandena att tekniskt fullända jordbruksproduk-
tionen står och bör alltid stå frågan om bästa möjliga ekonomisering av
driften. Det är för jordbrukaren föga hugnesamt att endast erhålla stöd
och råd i förra avseendet under det att han lämnas åt sig själv i det se-
nare. Resultatet kan lätt nog bli allt annat än lyckligt. Särskilt för det
smärre jordbruket kunna följderna bli beklagliga, då innehavarna av dessa
jordbruk som regel icke ha tillräcklig ekonomisk ryggrad att för egen räk-
ning taga risken av erfarenhetsmässig prövning av nya uppslag till för-
bättrande av det ekonomiska resultatet. Samarbete med likställda är i detta
fall enda utvägen, vilken ju också i stor utsträckning praktiserats, om också
icke i den omfattning, som vore såväl önskvärt som nödvändigt.

Som i något sammanhang anmärkts av en framstående fackman på om-
rådet, har jordbruket under de senaste årtiondena alltför mycket betraktats
såsom »teknik och tillämpad naturvetenskap», ett betraktelsesätt som domi-
nerat mer än nyttigt i facklitteraturen såväl som i jordbrukets undervis-
ningsväsende genom lärare och konsulenter, under det att de rent ekono-
miska synpunkterna icke tillerkänts den plats, de naturligt borde intaga, då
det dock är på jordbrukarnas ekonomiska duglighet och affärsskicklighet,

som framgången till stor del hänger. Det gäller för jordbrukaren att både köpa och sälja så fördelaktigt som möjligt, om han skall kunna stå sig i konkurrensen. Ofta har han emellertid härvid på grund av bristande kännedom om marknadsläget och bristande kontakt med sina yrkesbröder en svagare ställning gentemot motparten än som i och för sig betingas av rådande förhållanden. En efter sunna ekonomiska grundlinjer arbetande jordbrukskooperation är med andra ord en nödvändig förutsättning för att jordbruket, särskilt det mindre, skall kunna väl tillvarata och hävda sina ekonomiska intressen på marknaden.

Från statsmakternas sida ha som sagt berömvärda ansträngningar gjorts för att stimulera till ökad produktion. Statskonsulenter finnas för flera olika produktionsgrenar, jordbruks- och husdjurskonsulenter i länen samt ofta även trädgårdskonsulenter, vandringsrättare o. s. v. Statens låneverksamhet till jordbrukets förmån inriktas även på ökad produktion. Nyodlings-, betesförbättrings-, avdiknings-, täckdiknings-, gödselvårds- och torvströlan sikta alla mot detta mål. Då det gäller att omsätta de färdiga produkterna inom jordbrukets olika produktionsgrenar, sakna emellertid ofta de enskilda jordbrukarna tillräckliga insikter, och härvidlag står heller ingen handledning från det allmännas sida till buds. Icke varje jordbrukare är född affärsman, och dessutom kan åtminstone den mindre jordbrukaren icke i sådan utsträckning överblicka situationen, att han förmår utnyttja de möjligheter marknaden verkligen bjuder. Så kommer därtill, att jordbrukaren, själv ensamstående, på så gott som alla områden möter fast sammanslutna, inbördes samverkande köpare och säljare, då han utbjuder eller efterfrågar varor och förnödenheter. Häri har nog den till synes onormalt stora differensen mellan det pris, jordbrukaren såsom producent erhåller för en vara och vad konsumenten får betala, som så ofta kan konstateras, sin huvudsakliga förklaring. Någon anledning till antagandet, att de s. k. mellanhändernas intäkter alltid eller som regel begränsas till vad som måste anses vara normal affärsvinst har man överhuvud icke, då ena parten mången gång är i besittning av ett faktiskt monopol.

En mera enhetlig och bättre organiserad producentkooperation är en nödvändig förutsättning för att vårt lands jordbrukare skola kunna uppnå en bättre ställning främst på den utländska marknaden. Emellertid behövs på detta område vägledning, råd och stöd. På grund av bristande erfarenhet ha ödesdigra misstag begåtts med svåra förluster som resultat, och hoppet om att på denna väg komma fram till en mera tillfredsställande ordning har allvarligt rubbats hos jordbrukarna. Det vore dock olyckligt, om de på sina håll mindre gynnsamma erfarenheterna av redan praktiserade försök till samarbete i större skala skulle verka därhän, att jordbrukarna till sin egen skada blevo intagna av misstro gentemot denna arbetsform.

Om staten trädde till och ställde sakkunnig för detta ändamål praktiskt och affärsmässigt utbildad hjälp till jordbrukarnas förfogande, så vore denna

verksamhet för förbättrad organisation och avsättning endast ett konsekvent fullföljande av åtgärder till höjande av produktionen. För jämförelsevis ringa kostnader torde här betydande resultat kunna uppnås, då vad som egentligen fordras är upplysande och rådgivande verksamhet, som borde komma till stånd utan synnerligen stora uppoffringar. Möjligen skulle verksamheten kunna uppdragas åt något redan befintligt statligt organ på jordbruksområdet med eftersättandet av mindre viktiga uppgifter, vars fullföljande måhända icke längre oundgängligen är av nöden. Man kunde t. ex. eventuellt tänka sig, att någon av de nuvarande statskonsulentbefattningarna kunde ombildas för detta ändamål. Därom kunna vi visserligen icke uttala någon bestämd mening, då frågan givetvis tarvar närmare utredning, men anser det icke uteslutet, att så skulle kunna ske.

Den av oss föreslagna konsulentinstitutionens uppgift skulle sålunda vara att lämna råd och vägledning vid nybildandet av jordbrukskooperativa sammanslutningar, att verka för bättre organisation och arbetsformer inom redan befintliga sådana, att taga initiativ till behöflig nybildning av föreningar, att verka för samarbete och samverkan mellan likartade organisationer inom hela landet eller lämpliga större områden och att arbeta för ordnandet och förbättrandet av avsättningsförhållandena för jordbrukets, fiskets, kreatursskötselns och dess binäringars olika produkter.

Då det är vår förvissning, att en dylik konsulentverksamhet skulle kunna bli av mycket stor betydelse för vårt lands jordbruk, få vi hemställa,

att riksdagen måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t an-
hålla om utredning och förslag rörande anordnande av
konsulentverksamhet av här angivet slag för jordbruks-
kooperationen.

Stockholm den 18 januari 1929.

Harald Andersson
i Johannesnäs.

And. Lindgren.

P. J. Edberg.

Arthur Heiding.

C. G. Olsson
i Golvvasta.

Axel Pehrsson
i Bramstorp.